

İNTERNET ETİĞİ KURALLARI

Etik Nedir?

Etik, doğru ile yanlış davranışı ayırt ederek doğru olanı uygulamak anlamına gelir.

Etik kavramı ile ahlak kavramı birbiriyle karıştırılmamalıdır. Her ne kadar aynı anlamı taşıyalar da **ahlak** içerisinde toplumsal kabuller, gelenekler, yasalar ve kurallar vardır.

Etikte ise doğru ile yanlış, haklı ile haksızı, iyi ile kötüyü, adil ile adil olmayanı ayırt etmek, bunun sonucunda da doğru, haklı, iyi ve adil olduğuna inandığımız şeyleri uygulamaya koymak vardır.

Bilişim Etiği

Hayatımızın her alanında uyulması gereken belli başlı ahlak kuralları vardır ve etikte bu ahlak kurallarının olması gerektiği şekli tanımlar.

Bilişim etiği bilgisayar dünyasında insanların davranışlarını inceleyen felsefe dalıdır. Bilişim etiği konusunda hackerlık, dosya paylaşımı, internetin demokratik olup olmaması, lisanslamalar sıklıkla tartışılan konulardır.

Hayatımızın her alanında olduğu gibi **bilişim** alanında da etik kurallara uyulması, bilgisayar ortamlarının daha güvenilir daha doğru bilgilerin olduğu ortamlar haline gelmesini sağlayacaktır.

Computer Ethics Institute (Bilgisayar Etik Enstitüsü) bilişim etiği ile ilgili 10 ilke belirlemiştir. Bilgisayar kullanım etik ilkelerinin temelini oluşturan 10 ilke şunlardır:

- 1- Bilgisayar başka insanlara zarar vermek için kullanılamaz.
- 2- Başka insanların bilgisayar çalışmaları karıştırılamaz.
- 3- Bilgisayar ortamında başka insanların dosyaları karıştırılamaz.
- 4- Bilgisayar hırsızlık yapmak için kullanılamaz.
- 5- Bilgisayar yalan bilgiyi yaymak için kullanılamaz.
- 6- Bedeli ödenmeyen yazılım kopyalanamaz ve kullanılamaz.
- 7- Başka insanların bilgisayar kaynakları izin almadan kullanılamaz.
- 8- Başka insanların entelektüel bilgileri başkasına mal edilemez.
- 9- Kişi yazdığı programın sosyal hayata etkilerini dikkate almalıdır.
- 10- Kişi, bilgisayarı, diğer insanları dikkate alarak ve saygı göstererek kullanmalıdır.

Bilişimde Temel Etik Sorunlar

Toplumda daha önce var olan sorunlar, bilişim teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla daha da arttığı gibi bu yaygınlaşma günümüzü ve geleceğimizi önemli ölçüde olumsuz etkileyen ve etkileyecek yeni etik sorunların ortaya çıkmasına da sebep olmuştur.

Bilişim toplumunda ortaya çıkan etik sorunların bazıları şunlardır:

- Bilginin Doğruluğu
- Özel Yaşama İlişkin Sorunlar, Mahremiyet, Kişisel Haklar
- Bilgisayar Suçları
- Fikri Mülkiyet Hakları
- İşsizlik
- Sağlık Sorunları
- Sosyal İlişkiler, Ev Ofisleri ve Aileye İlişkin Sorunlar
- Sanal Ortam, Sanal İlişkiler
- Yapay Zeka
- Sosyal İlgisi ve Teknoloji İlişkisi

İnternet Etiği

Çevrimiçi (Online) ortamlarda diğer insanların hak ve hukukuna saygılı olmak noktasında nelerin yapılabileceği ve yapılamayacağına bilgisine **internet etiği** denir. İnternet etiği, gerçek hayatta iletişimde olduğunuz insanlara gösterdiğiniz saygı ve nezaketin aynıyla internet ortamında da gösterilmesi için bazı kurallar içerir.

Herhangi bir hak ihlaline uğramamak ve kullanılan sistemi de zafiyete uğratmamak için çevrimiçi ortamları kullanırken kullanım politikalarına uygun davranılmalıdır.

İnternet ortamında gezinirken ya da iletişim kurarken uymamız gereken önemli kurallardan bazıları şunlardır:

- İnsanların iletişim özgürlüğüne sahip olduğu gibi erişim özgürlüğüne de sahip oldukları unutulmamalı, diğer kullanıcıların haklarına saygı gösterilmelidir.
- İnternet ortamında kimseye zorbalık/taciz yapılmamalı, kötü söz söylenilmemeli ve istemeden kimseye art niyetli davranışlar sergilenmemelidir.

Suçta Ortak Olmayın

- İnternet ortamında uygun olmayan (yasadışı) içerikleri indirmekten, paylaşmaktan veya saklamaktan kaçınılmalıdır. Bu tarz içeriklerin üretilmesi ve paylaşılmasının suç teşkil ettiği unutulmamalıdır.
- İnternet üzerinden yapılan herhangi bir paylaşımın, birdenbire milyonlarca kişiye erişebileceği her zaman hatırd tutulmalı ve çevrimiçi ortamlarda buna göre davranılmalıdır.
- Fikir ve sanat eserleri ile telif hakları ve lisanslama konusunda titiz davranılmalıdır. Telif hakkı olan materyallerin lisanssız kopyaları oluşturulmamalı veya bu materyaller indirme amaçlı kullanılmamalıdır. Sahibi olunmayan eserler topluluklarla paylaşılmamalıdır.
- Elektronik ortamlara bağlanan cihazlara, sistemlere veya sistemlerde bulunan bilgi kaynaklarına erişim yetkiniz yok ise girilemeyeceği ve kasıtlı olarak sisteme müdahale edilemeyeceği veya işleyişinde değişiklikler yapılamayacağı her zaman hatırd tutulmalıdır. Aksi takdirde, Türk Ceza Kanunu'na göre bu fiillerin suç teşkil ettiğini aklınızdan çıkarmayınız.
- Zincir mesajlara cevap verip, zincirin uzamasına neden olunmamalıdır.
- Bilgisayarlar ve bilişim ürünleri insanlara zarar vermek için kullanılmamalıdır.
- Kişi, ürettiği yazılımın etkilerini düşünmelidir.

Nezaket Kurallarına Uyun ve Türkçemize Sahip Çıkm

- Mümkünse sadece başlık yazarken büyük harf kullanın. Başlık dışında sürekli kullanılan büyük harflerin internette bağırarak konuşmak anlamına geldiği unutulmamalıdır.
- Yazışmalarda dil bilgisi kurallarına dikkat edilmeli , "mrb", "slm" gibi kısaltmalar kullanılmamalı ve dilimiz korunmalıdır.
- Espri niteliğinde yazılan cümlelerin yanlış anlaşılmasına dikkat edilmelidir.
- Şaka amaçlı dahi olsa tehdit edici, kötü ve kaba sözler kullanılmamalıdır.
- Herkese açık tartışma ortamlarında yazışmalara dikkat edilmeli, saygılı olunmalıdır.
- İnsanların zafiyetlerinden yararlanılmamalıdır.

Özel Bilgilerinizi Paylaşmaktan Kaçının

- İnternet üzerinde görüşülen kişilerle, üye olunan sitelerde, forumlarda ve sosyal ağlarda isim, soyisim , T.C. kimlik numarası, adres, telefon gibi bilgileri özel bilgiler paylaşılmamalıdır.
- Güvenilen kişiler de dahil özel bilgilerinizi paylaşılmamalıdır. Unutulmamalıdır ki karşınızdaki kişi zannettiğiniz kişi olmayabilir.
- Hiçbir siteye gereğinden fazla bilgi verilmemelidir.
- Tanımadığınız kişiler sosyal ağlarda size arkadaşlık teklifi gönderebilir, bu teklifler kabul edilmemelidir. Unutmayın! karşınızdaki kişi sizin yaşınızdaymış gibi davranabilir, bunu asla bilemezsiniz. Bu kişilere eviniz, aileniz, okulunuz, maddi durumunuz gibi bilgiler vermekten kaçının. Fotoğraf ve video göndermeyin.
- İnternette gezinirken reklam veya bilgi çalmak amaçlı "Tebrikler, ödül kazandınız, ödülünüzü almak için tıklayın!" gibi aldatıcı resim ve yazılara tıklanılmamalıdır.
- Bu sitelere asla cep telefonu, adres gibi bilgiler verilmemelidir. Hiç farkında olmadan ücretli servislere üye olmuş olabilirsiniz.

Güçlü Bir Şifre Oluşturun ve Kimseyle Paylaşmayın

- İnternet üzerindeki hesaplarına ait kullanıcı adı ve şifreyi kimseyle paylaşmayın, hiçbir yere yazmayın ve kimseye göndermeyin. Unutmayın, hesabınızı ele geçiren bir kişi sizin adınıza suç işleyebilir, suçu o işler ama sorumlusu siz olabilirsiniz!
- Güçlü bir şifre oluşturarak hesaplarınızı koruyun. (Güçlü şifre oluşturma yöntemlerini Gizlilik ve Güvenlik konusunu inceleyerek öğrenebilirsiniz.)
- **18 yaşından küçükseniz**; internette ailenizle birlikte gezinin, ailenizin zamanı yoksa ziyaret ettiğiniz siteleri not olarak daha sonra onların görüşünü alın.
- Ailenize sormadan internetten hiçbir şey satın almayın, kredi kartı bilgisi vermeyin. İnternet üzerinden sizi rahatsız eden kişileri çekinmeden ailenize bildirin.

Etik Davranışların Sonuçları

Yukarıda belirttiğimiz etik kurallara uyduğumuz takdirde bu davranışların bizlere olumlu yansıtacağını unutmamalıyız.

Bilgisayar ve internet ortamında etik kurallara uyduğumuz takdirde bilişim toplumunda karşı saygınlığımız ve güvenilirliğimiz artacak, herhangi bir problemimiz olduğunda insanların bize yardımcı olma isteği kolaylaşacak ve iyi bir imaja sahip olmamız toplumda kabul görmemizi sağlayacaktır.